

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 63. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890599091520/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

den stod for den hede erotik, men her mere i den kristne betydning som symbol på åndelig kærlighed. Desuden står den i skarp kontrast til gryden, symbolet på smålig nysgerrighed. Også nattergalen videreføres som symbol på det naturlige i modsætning til den kunstfærdige skralde (jvf. *Den flyvende Kuffert* og *Nattergalen*). – **20** *komme Fremmede*] alm. børneleg i 1800-tallet. – **21** *Præsenterne*] gaverne.

183.3 *færdig*] lige ved. – **9-10** *man ligestrax ... mod den*] sml. *Den flyvende Kuffert* (157.34-35), en satire over den heibergske formæstetiks afvisning af naturpoesien symboliseret ved nattergalen. – **11** *Superbe*] pragtfuldt. – *charmant*] charmerende. – **19** *lad saa den Fugl flyve*] ordspil på talemåde: ikke tale mere herom, færdig med den sag. – **34-35** *Ach ... væk*] østrigsk vise, traditionelt tillagt gadesangeren Marx Augustin (d.1705). Melodien kendes fra C.von Dittersdorfs (1739-99) orkesterkomposition *Kehraus*.

184.10 *Klods-Skoe*] træsko. – **35** *hvor det er interessant*] satire over fru Gyllenborgs og Carl Bernhards hverdagshistorier om dagliglivets huslighed.

185.6 *Hopsaer*] runddans i ¾ takt med hop fra den ene fod til den anden. – **6** *fra*] siden. – **14** *opmuntre*] fremme.

186.2 *Heraus*] ty.: ud.

Boghveden

Boghveden tryktes første gang i EB 6-42, der udkom 20.12.1841.

Ligesom de øvrige eventyr i hæftet er *Boghveden* af ældre dato og oprindelig beregnet for offentliggørelse andetsteds. Ved årsskifte 1837/38 havde A foreslået Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug at udgive en folkekalender for 1839. Planen strandede i første omgang. Først 25.2.1839 blev det besluttet at realisere ideen, men med matematikeren og astronomen professor G. F. Ursin samt overlærer ved Metropolitanskolen F. C. Olsen som udgivere. Skønt vraget som udgiver blev A alligevel opfordret til »at skrive et Par Ark«, som han udtrykker det i et brev til Theodor Colbin 23.6.1839 (BJC I 135). A accepterede, og 23.9.1839 sendte han F. C. Olsen et brev, hvori det bl.a. hedder: »Her sender jeg Dem lidt at begynde med; to Digte, et Sagn og en Parabel« (ib. III 60). I et brev til Henriette Hanck 25.9.1839 hedder det mere detaljeret: »For »Folkebogen« der muligviis udkommer til Nytaar, har jeg allerede skrevet to Digte: (Historie om Konerne og en Paaskesang) Een Parabel: *Boghveden*, samt et Eventyr: *den onde Konge*« (BHH 375). A's tvivl om udgivelsen slog til, så at kalenderen først udkom det

flg. år, og – uvist hvorfor – uden hans bidrag, som blev gemt til senere brug. Efter at han tilg. Alm 17.11.1841 havde aftalt udgivelsen af EB 6-42 med Reitzel, har A tilsyneladende fundet, at *Boghveden* måtte skrives igennem endnu en gang, for 22.11. noterer han sammesteds »Skrevet: Boghveden.«

Det har været diskuteret, hvorvidt dette »Skrevet« skal forstås som renskrevet eller omskrevet. Brix 136, der trods henvisning til brevet 25.9.1839 anvender ordet »nedskrevet«, tolker således eventyret som A.s private indlæg i striden med det heibergske hus efter fru Heibergs afvisning af titelrollen i *Maurerpigen* 1840 og Heibergs snærr til A i *En Sjæl efter Døden*, hævnret af A i EDB. Tre forhold taler imidlertid mod Brix' tolkning: (1) A kalder i 1839 eventyret en parabel – en genre der var meget yndet i tiden – dvs. ideen kan ikke være ændret ved gennemskrivningen. (2) Da F.C.Olsen modtog eventyret i 1839 var A.s forhold til det heibergske hus uden mislyde. (3) Dedikationen til fru Heiberg i EB 5-39 gentages uændret, da EB 4-6 samles til ét bind (se I 114), en gestus, der som bemærket i *Buket* 69 ikke er normal, hvis bogen havde indeholdt et angreb på modtageren (jvf. også VI 6). Tøvrigt kan der heller ikke i m findes støtte for Brix' teori.

I Bemærkninger hedder det, at »*Boghvedens* grunder sig paa Folketroen, at Lynilden svier Boghveden sort« (6), en almindelig antagelse i tiden (jvf. fx. G.Begtrup: *Agerdyrkingens Tilstand i Nørre-Jylland I.1808.97* og J.W.Hornemann: *Forsøg til en dansk oeconomic Plantelære. 3.udg. 1821.445*). Om A herudover har fået litterære inspirationer er diskutabelt. Rubow, der hentregner eventyret til gruppen af A.s fabler, hævder på en og samme tid, »at hans Historier af denne Gruppe alle er *selvopfundne*« (140) og at det litterære forbillede er den lignelse, hvormed Grimm indleder fortalen til *Kinder- und Haus-Märchen* (1819) (Rubow 147). En mulig inspiration kunne dog også være Axene. *En Fortælling* (Efter Helmuth) i Chr.Molbech: *Julegave for Børn 1835-38.27*, hvor moralen er, at »hvo sig selv ophøier skal fornedres«.

187.2 Ager] mark. – **6 Jeg**] det eneste egentlige eventyr i jeg-form, sml. slutn. af *Tommelise* (I 63.13). – **9-13 et æruærdigt stort Piletra ... Haar**] sml. »*Alt paa sin rette Plads!*« (II 250) og *DtB* 272.

188.8-15 de tre advarsler: folketroens og -eventyrets tretal. – **17 i Lynet ... Himmel**] alm. folketro.